

Karijerno vođenje i savetovanje u Srbiji

Koncept usluga
Karijernog vođenja i
savetovanja na projektu
Znanjem do posla (E2E)

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**

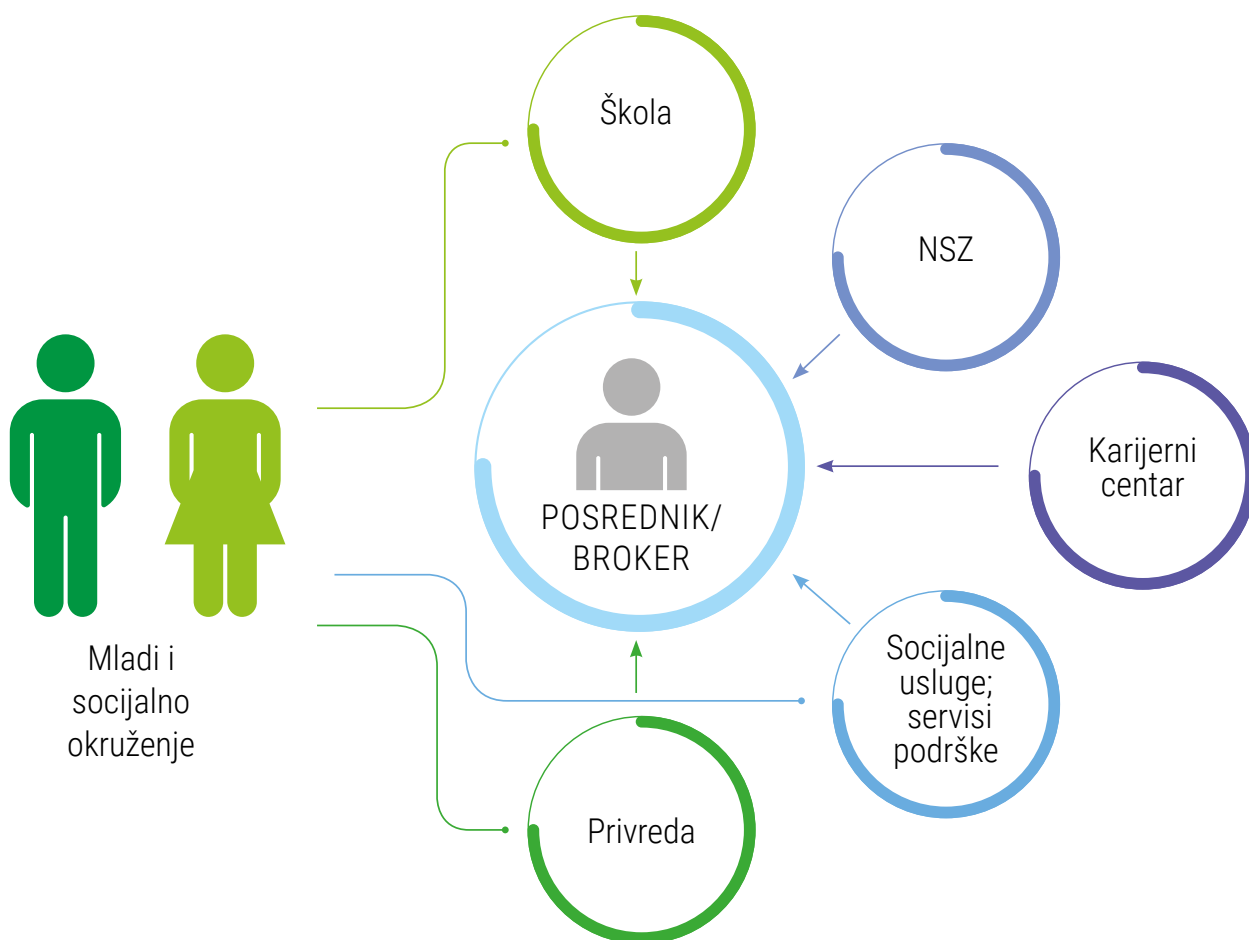
01 Pregled KViS-a

1.1 Obrazovna i socijalna integracija kao zajednički zadatak

Tehnološki razvoj i demografske promene sve više utiču na razvojne procese i oblike zapošljavanja i obrazovanja, u sve bržim ciklusima. Kompanije, obrazovne institucije i država součeni su s permanentnim pritiskom da se prilagođavaju promenama i uvode inovacije. Oni stalno moraju da proveravaju svoja postignuća, procese i strukture, da ih poboljšavaju, dalje razvijaju i sve češće redefinišu. U takvim okolnostima potrebni su ljudi koji svoje kompetencije kontinuirano unapređuju i šire, a fleksibilan okvir rada shvataju kao priliku, koji komuniciraju na efektivan način i u stanju su da samostalno rade.

Unapređenje ili održavanje zapošljivosti mladih i njihove participacije na tržištu rada, kao i održive obrazovne i socijalne integracije postavljaju sve veće zahteve pred sve učesnike. Posebno su pogođeni ljudi koji imaju jedan ili više pojedinačnih faktora rizika (nisko obrazovanje, izmenjena porodična struktura, socijalna isključenost, nezaposlenost, mentalna nestabilnost, bolesti zavisnosti, sukob sa zakonom, žrtve nasilja itd.).

Uspešna integracija što većeg broja ljudi u sve nestabilnije tržište rada zahteva blisku saradnju između vlasti, obrazovnih institucija, ekonomije/privrede i društvenog okruženja. Uz podršku projekta Znanjem do posla lokalne partnerske organizacije na projektu, takozvani brokeri, u pet regiona osposobljeni su da razvijaju i ponude stručne obuke, odnosno praktične obuke na radnom mestu u privatnim kompanijama i teorijsku nastavu u školama. Pored toga, kao dopuna postojećoj ponudi u školama i Nacionalnoj službi za zapošljavanje (NSZ), razvijene su i javno dostupne usluge karijernog vođenja i savetovanja (KViS)¹ (informacije o obrazovanju i tržištu rada, savetovanje, posredovanje i podrška pri traženju posla itd.). Posrednici/brokeri u projektu na taj način na jednoj strani preuzimaju funkciju koordinacije između pružalaca usluga, a s druge strane pružaju usluge koje još ne pokrivaju drugi partneri. Oni imaju važnu ulogu posrednika/medijatora između mladih koji traže posao i kompanija koje su u potražnji za obučenom radnom snagom i profilima određenih kompetencija.

¹ Sintagma „karijerno vođenje i savetovanje“ za potrebe ovog dokumenta koristi se kao formulacija koja obuhvata sve aktivnosti u vezi s pružanjem podrške u odabiru obrazovanja, zanimanja, obuke, upravljanju karijerom, a mogu da ih pružaju različite osobe i organizacije u celosti ili samo u pojedinim segmentima.

Osobe koje se bave navedenim aktivnostima nazivaju se karijerni praktičari, dok se u ovom priručniku pod karijernim centrima podrazumevaju organizacije koje pružaju usluge KViS-a.

1.2 Karijerno vođenje i savetovanje odvija se na mnogim mestima

Karijerno vođenje i savetovanje na projektu Znanjem do posla predstavlja most, snažnu sponu između sveta obrazovanja i sveta rada, između mladih i kompanija, kao i između porodice i društva. Za mlade ono predstavlja nit koja spaja sisteme (svet obrazovanja, privreda, socijalno okruženje – društvo) i različite aktere i institucije (porodica, škola, poslodavci, državni organi). KViS je ključni instrument kadrovskog razvoja, zahvaljujući kojem se mogu ostvariti kako ciljevi obrazovanja (unapređenje efikasnosti i efektivnosti obrazovnog sistema), tako i ciljevi socijalne ravnopravnosti i integracije, te ekonomski razvojni ciljevi.

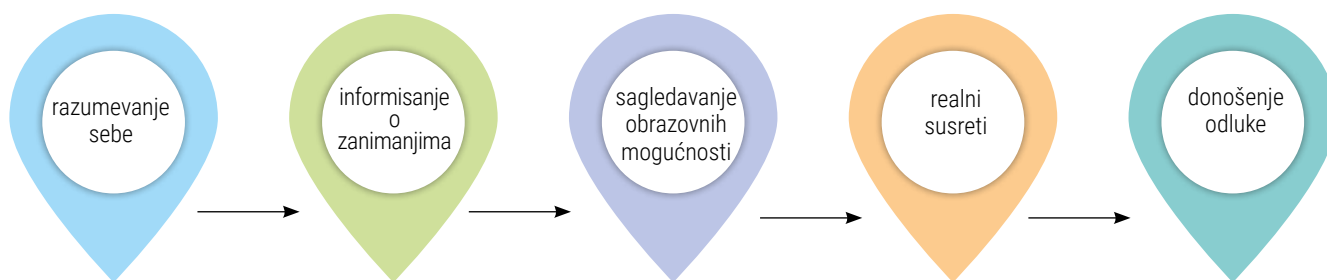
Zahvaljujući uslugama KViS-a, ljudi mogu da sagledaju svoju ličnu polaznu situaciju, zavisno od ekonomskog i privatnog okruženja, u stanju su da procene svoje opcije i mogućnosti, da odlučuju o koracima koje će preduzeti u karijeri, preuzmu odgovornost za njih i aktivno učestvuju na tržištu rada. Usluge KViS-a takođe imaju značajan uticaj na povećanje nivoa samoefikasnosti kod pojedinaca, što se ogleda u načinu na koji oni doživljavaju lične sposobnosti i kompetencije da se nose sa određenim okolnostima. Na ovaj način, ove usluge optimizuju ulaganja u ličnu budućnost i doprinose poboljšanju javnih investicija u obrazovanje, tržište rada i socijalnu sigurnost.

KViS se odvija u svim oblastima života: u porodici, u socijalnom okruženju, u školi, u privredi, u institucijama za pružanje podrške. Kada je reč o projektu Znanjem do posla, u novootvorenim karijernim centrima ne pružaju se samo klasične usluge KViS-a – karijerno informisanje, vođenje i savetovanje – već i usluge podrške mladima pri pronalazaženju obuka i radnih mesta, usluge povezivanja i pružanja podrške kompanijama u procesu selekcije praktikanata i potencijalnih radnika. Pored toga, karijerni praktičari u centrima takođe prate donošenje odluka mladih u postupku prijavljivanja za posao. Mogu da rade na umrežavanju uključenih aktera i institucija i mogu po potrebi da pokrenu vođenje slučaja (case management).

Jedan od specifičnih ciljeva na projektu Znanjem do posla jeste razvoj sveobuhvatnog koncepta usluga brokerskih organizacija, koji uključuje i usluge karijernih centara. Značajan fokus rada na projektu jeste razvoj usluga KViS-a, razvoj i unapređenje kompetencija lokalnih partnera i pružanje raznovrsnih usluga mladima na polju KViS-a, budući da pružaoci usluga moraju da imaju kapacitete, znanja, veštine i alate za pružanje usluga koje će obezbediti uspešnu tranziciju mladih od škole do posla.

1.3 Karijerni izbor

Glavni stubovi KViS-a jesu otkrivanje i razumevanje samoga sebe; sagledavanje svih opcija i mogućnosti i donošenje odluke. U skladu sa ovim, dobro promišljena odluka sadrži osnovne elemente u različitoj formi, u zavisnosti od individualne početne pozicije osobe. Najznačajniji konsekvativni elementi mogu biti predstavljeni u vidu procesa:

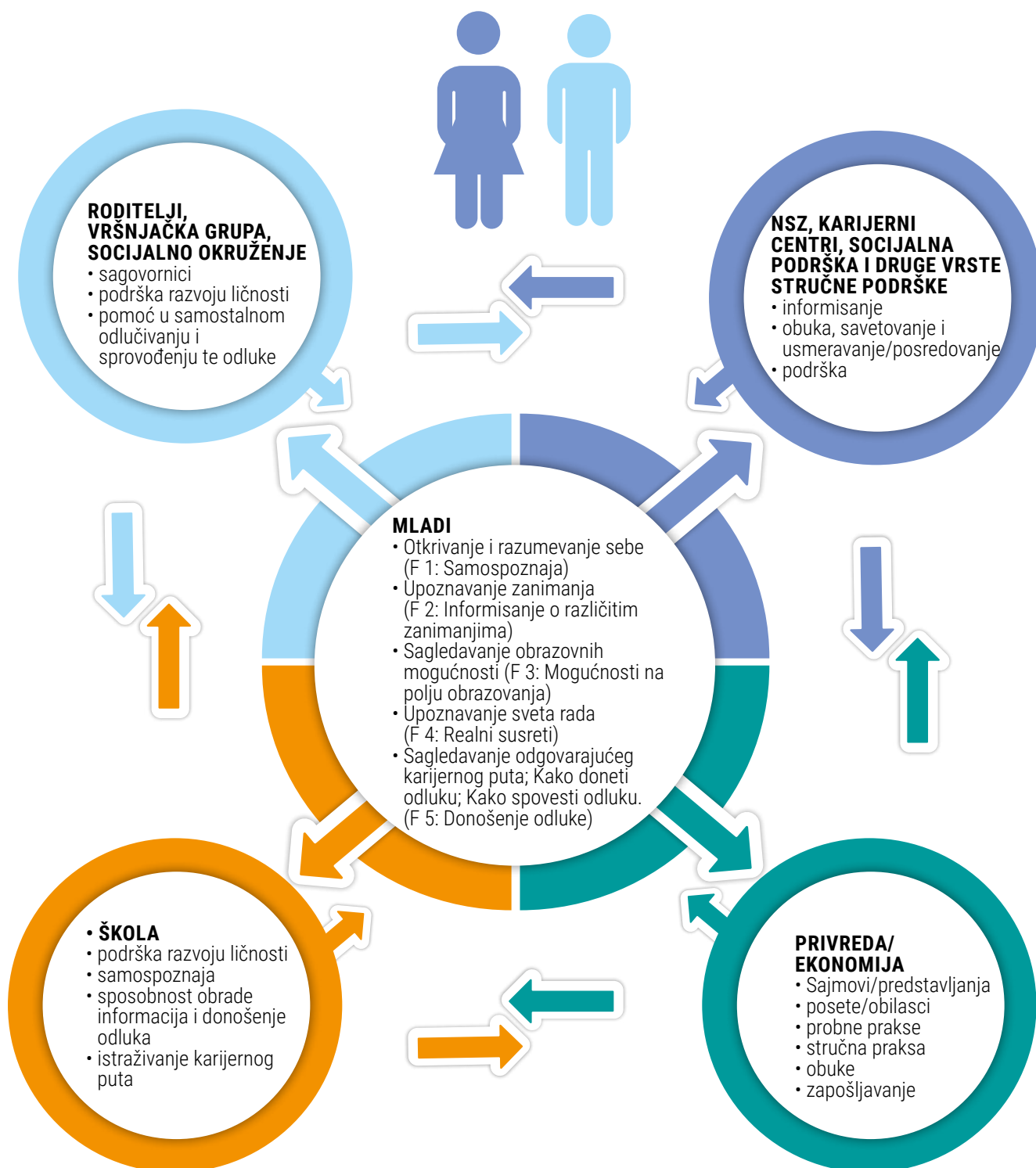
Petofazni model:

- Faza 1:** Otkrivanje i razumevanje samog sebe ➔ unapređenje samosvesti i formiranje realne slike o sebi u određenoj životnoj fazi.
- Faza 2:** Informisanje o zanimanjima i karijernim mogućnostima ➔ upoznavanje različitih zanimanja/profesija, šta to podrazumeva i veštine potrebne za to zanimanje, aktuelne potrebe na tržištu rada.
- Faza 3:** Informisanje o obrazovnim mogućnostima ➔ mogućnosti za dalje obrazovanje i proces sticanja kvalifikacija za odabrano zanimanje. Zatim, đaci/studenti upoređuju sopstvena interesovanja i aspiracije u odnosu na znanje koje je potrebno za određeno zanimanje.

- Faza 4:** Realni susreti sa svetom rada i zanimanjima.
- Faza 5:** Donošenje odluke ➔ odlučivanje o budućoj profesiji i karijernom putu ➔ provera profila: upoređivanje sa zahtevima, odlučivanje, definisanje konkretnih daljih koraka ➔ sticanje specifičnih tehnika i metoda za donošenje odluke, planiranje, praćenje i adaptiranje plana po potrebi.

1.4 Zainteresovane strane uključene u proces donošenja odluke

Pravljenje izbora i donošenje odluke o budućem obrazovanju, profesiji ili zapošljavanju nije jednokratni događaj, već proces na koji utiču mnoge zainteresovane strane i akteri. U tom procesu pojedinci dobijaju podršku karijernih praktičara, koji su kompetentni u pružanju usluga KViS-a: informisanje, savetovanje, procenjivanje, podučavanje, omogućavanje/osnaživanje, zastupanje, umrežavanje, upravljanje, mentorstvo. Aktivnosti u okviru karijernog vođenja i savetovanja uglavnom sprovode sledeći, umreženi partneri.

Izvor:

Prikaz zasnovan na primeru Laufbahnenzentrum Zürich, Daniel Jungo.

02 KViS na projektu Znanjem do posla, I faza

2.1 Karijerno vođenje i savetovanje u karijernim centrima uključenim u projekat Znanjem do posla

Karijerni centri, predvođeni lokalnim partnerima, razvili su paket usluga u oblasti KViS-a za različite grupe mladih ljudi i usluge podrške na tržištu rada za poslodavce, radi olakšavanja procesa zapošljavanja mladih i boljeg usklađivanja radnih veština onih koji traže zaposlenje i kompetencija koje se traže na tržištu rada.

karijere; savetovanje pri upućivanju i posredovanju za posao, obuku, praksu; rad na izradi CV-ja i utvrđivanje traženih profila zanimanja; pružanje podrške pri apliciranju; uvežbavanje razgovora za posao; dijagnostikovanje uz pomoć testova ličnosti; procena kompetencija i sposobnosti; rad na ličnim poteškoćama; organizovanje obuka na radnom mestu.

PODRUČJA PRUŽANJA USLUGA

1. Informisanje i dokumentovanje

- Prikupljanje, objedinjavanje, prerada, podela informacija;
- veb-sajt, brošure, bilteni, flajeri, leci i lifleti, knjige, druge vrste medija, prezentacije;
- opšte informacije o organizaciji i uslugama u karijernim centrima; informacije o obrazovnom sistemu i mogućnostima (formalno i neformalno obrazovanje); informacije sa tržišta rada; profili nezaposlenih.

2. Pružanje informacija, podela informacija, obuke

- Elektronskim putem, kroz individualni rad i različite vrste grupnih događaja;
- društvene mreže, onlajn (online) informacije, radionice, javne debate i predavanja, posete – realni susreti sa svetom rada, sajmovi obrazovanja, sajmovi zapošljavanja, KViS u školama, informativni pult u karijernim centrima, posredovanje i usklađivanje ponude i potražnje. Radionice za roditelje, radionice i obuke za pisanje CV-ja, priprema za razgovor s poslodavcem, istraživanje traženih profila zanimanja, apliciranje i prijava na oglase za posao, obuku, praksu.

3. Savetovanje i posredovanje

- Individualno, grupno;
- utvrđivanje veština, kompetencija, motiva i resursa kod pojedinaca; procena na osnovu primene testova; savetovanje za izbor zanimanja, nastavka obrazovanja; konsultacije o prvom poslu po završetku škole; savetovanje u vezi s planiranjem

4. PRUŽANJE PODRŠKE/PRAĆENJE

- Praćenje tokom procesa aktivnog traženja posla.

Ciljne grupe

1. Mladi i njihovo socijalno okruženje (formalna i neformalna socijalna mreža);
2. Škole, profesori;
3. Organizatori i pružaoci obuka, poslodavci;
4. Pružaoci usluga KViS-a: NSZ, karijerni centri, nevladine organizacije i kancelarije za mlade;
5. Javnost – zajednica.

Fokus rada je na mladim nezaposlenim osobama, posebno pripadnicima grupe NEET (mladi koji nisu u sistemu obrazovanja, zapošljavanja i obuke/Not in Education, Employment or Training), koji su u tranziciji od škole do posla, uzrasta od 15 do 30 godina starosti. Projekat ne obuhvata profesionalnu orijentaciju mladih u osnovnim školama i osoba iznad 30 godina starosti. Usluge KViS-a otvorene su za sve devojke i momke, međutim, pojedine grupe mladih osoba suočavaju se sa određenim nejednakostima na tržištu rada, što ih čini teško zapošljivim, te su im potrebne mere dodatne podrške, kao što su: individualno i grupno karijerno savetovanje za mlade šticićenike Vaspitno-popravnog domoa; individualno i grupno karijerno savetovanje i vođenje, podrška pri traženju posla, posredovanje za obuke i zaposlenje za mlade bez roditeljskog staranja, sprovedeno u saradnji s Centrom za porodični smeštaj i usvojenje, obuke za sticanje mekih veština i karijerno vođenje za mlade iz romske populacije, mobilni karijerni tim za mlade iz ruralnih krajeva.

KARIJENI CENTI U LOKALNIM ZAJEDNICAMA:**KRAGUJEVAC:**

Business Innovation Programs (www.bips.rs)

Business Development Center (www.rbcentar.org)

Adresa: Trg Topolivaca 4, 34000 Kragujevac

KRUŠEVAC:

Omladinski Savet (www.osk.org.rs)

Adresa: Trg Kosturnica 58, 37000 Kruševac

PIROT:

Udruženje „Osveženje“ - Job info centar (www.osvezenje.com)

ZIP Centar (064/2752248)

Adresa: Bogojavljenka 3, 18300 Pirot
Trg Republike bb, 18300 Pirot

NOVI PAZAR:

Udruženje psihologa (063 1890130)

Kancelarija za mlade Novi Pazar (www.pazarce.info)

Adresa: Mitrovačka bb, 36300 Novi Pazar

KNJAŽEVAC:

Timočki klub (www.timok.org)

Adresa: Trg Oslobođenja 1, 19350 Knjaževac

2.2 Kako stručne osobe rade u okviru karijernih centara

Proces rada ne prati jednu, utvrđenu proceduru rada, već se prilagođava individualnim potrebama i mogućnostima osobe koja traži savet. Međutim, u procesu KViS-a ipak postoje osnovni utvrđeni elementi (definisanje KViS-a, akcioni model, metode, kvalitet, teorijska osnova).

Obučeni karijerni praktičari u karijernim centrima imaju set instrumenata/alata i radnih dokumenata za sva opisana područja rada, koja se koriste kada je to potrebno i u skladu sa zahtevima određene situacije. Upotreba radnog materijala sa alatima utvrđena je u priručniku/folderu, koji je razvijen na projektu. Dalje unapređivanje i podela materijala obezbeđeni su preko centralnog servera – Poolar server – materijal je dostupan svim osobama angažovanim na projektu u regionima. Pored ovoga, proteklih meseci organizovane su radionice pod nazivom „Novi alati u karijernom vođenju i savetovanju“ za savetnike u filijalama Nacionalne službe za zapošljavanje i za karijerne praktičare u školama. Kroz ove radionice, učesnici su dobili priliku da se upoznaju s različitim alatima, instrumentima, pristupima ovoj problematici, da razmene iskustva i da pronađu način za jačanje saradnje i razmenu između NSZ i škola.

Neke usluge, mere, instrumenti i alati razvijeni su na osnovu naučenih lekcija sa studijskog putovanja u Arau, kanton Argau u Švajcarskoj, 2017. godine. Učesnici su posetili *Savetodavnu službu za obrazovanje i zapošljavanje - ask!* (zvanična stručna služba za savetovanje u oblasti karijere, studija, mentorstva, obučavanja - prenosa znanja). Cilj studijske posete bila je razmena ideja i dobrih praksi, prenos znanja i dobijanje pravog uvida u buduće uloge i odgovornosti brokera kao lokalnih posrednika u njihovim opštinama i pružaoca usluga KViS-a. Učesnici su imali priliku da vide kako je ask organizovan, kako se pružaju usluge KViS-a, koji se alati koriste i kako se socijalno isključene grupe mladih integrišu u KViS i na tržište rada. Najznačajnije naučene lekcije sa studijske posete, koje su istakli učesnici, su: struktura ask-a; usluge karijernog vođenja i savetovanja; organizovanje motivacionog semestra i probnih praksi; umrežavanje svih zainteresovanih strana; sistem karijernog informisanja; upoznavanje mladih sa svetom rada; važnost profesionalnog usmeravanja učenika u osnovnim školama. Raznovrsni alati i materijal iz ask-a za KViS je korišćen u setu obuka za karijerne praktičare iz brokerskih organizacija na projektu Znanjem do posla, obuke je vodio međunarodni ekspert Thomas Eichenberger (dugogodišnji director ask-a).

PRIMERI ALATA:

Vajfaj (WayFi) test - karijerni izbor

Onlajn (online) alat za utvrđivanje interesovanja, snaga i motivacije. Na osnovu datih odgovora kreira se naučno

utemeljen profil. Ovo pomaže u tome da se utvrdi koja polja zanimanja nekome najbolje odgovaraju. Sa ovakvim profilom možete dobiti više informacija o profesijama koje su se pokazale kao posebno zanimljive.

Fotografije zanimanja

Na projektu je izrađeno oko 120 fotografija radnih situacija koje pružaju vredan uvid u veliki broj profesija i zanimanja. Zbirka fotografija predstavlja jedan od alata koji karijerni praktičari koriste u radu u karijernim centrima. Fotografije zanimanja posebno su pogodne za opšte pojašnjenje interesovanja korisnika, kako bi se uočile njihove tendencije. Osobe koje su na početku karijernog izbora, zahvaljujući korišćenju ovog alata mogu da izraze svoje želje na konkretniji način.

Kartice kompetencija

Pomoću 49 kartica kompetencija, podeljenih u tri oblasti: socijalne, lične i stručne –metodske kompetencije, 11 kartica interesovanja, 10 kartica s dodatnim informacijama i 3 pomoćne kartice mogu se tokom razgovora s kandidatima ustanoviti njihove individualne kompetencije. Kartice kompetencija doprinose fokusiranom i strukturiranom radu i ubrzavaju proces razvrstavanja/upoređivanja kompetencija pojedinaca, te time olakšavaju selekciju kandidata za određena radna mesta ili programe obuka; omogućavaju pouzdanu prezentaciju kompetencija koje osoba poseduje, a rezultati se mogu upoređivati s traženim kompetencijama za određeni profil.

Kartice osećanja i kartice anamneze

Kartice osećanja i kartice anamneze pomažu u boljem razumevanju nas samih i drugih. Zbirka slikovnih prikaza može olakšati početak rada, posebno za introvertne osobe i osobe kojima više odgovara vizualni nego verbalni kontakt.

Tabela i pitanja za skaliranje

Tabela i pitanja za skaliranje predstavljaju praktičan alat koji pomaže u definisanju početne pozicije i tačke do koje osoba želi da stigne. Doprinosi samorefleksiji pojedinca, pruža bolji uvid u to šta je urađeno i šta bi trebalo uraditi i podstiče motivaciju za promenom i napredovanjem. Ovaj alat posebno je primenjiv kod osoba koje imaju problem s fokusiranjem.

Radni listovi, upitnici: Ko sam ja? Lista osećanja; Želje za budućnost; Istraživanje i procena zanimanja.

Brojni drugi alati pomažu u procesu karijernog vođenja i savetovanja i omogućuju stručnim osobama da brzo i sistematično steknu uvid u osobine pojedinca, njegov razvojni nivo, upoznaju njegove želje, ustanove njegove kompetencije i nivo motivacije.

Fotografije zanimanja

Fotografije zanimanja pokazale su se kao vrlo koristan alat, naročito za mladu populaciju i mlade koji još nemaju jasnu sliku o budućem zanimanju. Kolekcija od 120 fotografija podeljena je u devet oblasti zanimanja: poslovi na otvorenom, rad sa životinjama i biljkama; rad sa životnim namirnicama (proizvodnja, prodaja); kreativni poslovi, ulepšavanje, dekoracija; zanatski poslovi; rad sa mašinama i vozilima – tehnički zanati; projektovanje i planiranje; kupovina, prodaja, kancelarijski rad i saobraćaj; jezik, informisanje, zabava; rad s ljudima. Ovakva podela omogućava sistematičniji i efikasniji rad. U radu s fotografijama najčešće se koristi podela fotografija u dva paralelna niza („Šta mi se dopada i gde mogu sebe da zamislim u budućnosti?“ „Gde ne vidim sebe?“). Na taj način izjave i želje mladih osoba i njihovih roditelja postaju vidljivije i jasnije. Uz pomoć fotografija zanimanja može se dobiti pregled različitih zanimanja u kratkom periodu. Ovaj materijal takođe nudi različite mogućnosti u radu s grupama.

Poslovi na otvorenom, rad sa životinjama i biljkama

Rad sa životnim namirnicama

Kreativni poslovi, ulepšavanje, dekoracija

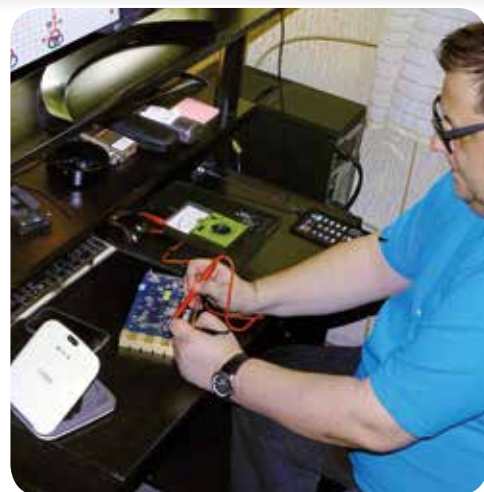

Karijerno vođenje i savetovanje u Srbiji

Zanatski poslovi

Rad sa mašinama, vozilima – tehnički zanati

Projektovanje – planiranje

Karijerno vođenje i savetovanje u Srbiji

Kupovina,
prodaja,
kancelarijski
rad,
saobraćaj

Jezik,
informisanje,
zabava

Rad
sa ljudima

Znanjem do posla (E2E)

Kartice kompetencija

Upotreba zbirke kartica kompetencija znatno ubrzava proces selekcije kandidata za određena radna mesta ili programe obuka, odnosno obezbeđuje efikasno povezivanje onoga što poslodavac traži i kompetencija koje osoba nudi. Takođe, ova alatka obezbeđuje sistematičnost u radu i strukturirane odgovore. Kartice kompetencija mogu se koristiti u različitim situacijama, zbog čega su pogodne za primenu u različitim ustanovama (škole, NSZ, karijerni centri), a neke od njih su:

- da li kandidat ispunjava zahteve za određeno radno mesto/zanimanje, program obuke;
- kada osoba nema jasnu predstavu o sebi, u cilju samospoznaje;
- detaljniji rad na određenim kompetencijama i ispitivanje stepena njihovog posedovanja kod pojedinaca;
- u radu s roditeljima – kako oni vide svoje dete.

Nr. 01_4 **Interkulturalna kompetencija**

Dobro se snalazim sa ljudima iz drugih kultura/zemalja

Nr. 02_11 **Kreativnost**

Imam puno dobrih ideja

Nr. 03_10 **Kompetencija nege**

Umem sa ljudima kojima je potrebna pomoć.

Nr. 01_4 Interkulturalna kompetencija

Radozno prilazite ljudima iz drugih zemalja. Interesujete se za druge kulture i nemate strahove da im se približite.

imate kontakte sa ljudima iz drugih zemalja? Navedite primer! Kako se pri tome osećate?

01_5 komunikativnost
03_15 poznavanje jezika

W_07 Bilans kompetencija DJI: Ko sam ja? Poreklo i porodica, str. 28–30, primer: 2.3.2 Interkulturalna kompetencija

Nr. 02_11 Kreativnost

Umete da stvorite nešto novo i tamo gde ranije ničeg nije bilo
Imate umetnički talenat ili ideje, kako da se nečemu pristupi.
„Stvaralački“ ste nastrojeni

Da li ste nekad bili umetnički aktivni u najširem smislu? Navedite primer.
Kako ste se pritom osećali?

Da li Vam pričinjava zadovoljstvo da nešto izmislite ili kreirate? Navedite primer.

03_4 Sposobnost improvizacije I_10 Pozorište
I_07 Muzikalnost
I_05 Manuelni posao, kreiranje
I_02 Likovna umetnost

W_07 Bilans kompetencija DJI: Ko sam ja? Poreklo i porodica,
str. 23–24, npr: 2.10 Kreativno

Nr. 03_10 Kompetencija nege

Umete da se brinete o drugima i negujete ih.
.Ne zazirete od kontakta sa bolesnim ili starijim ljudima.
Vi znate šta je važno za njihovo zbrinjavanje.

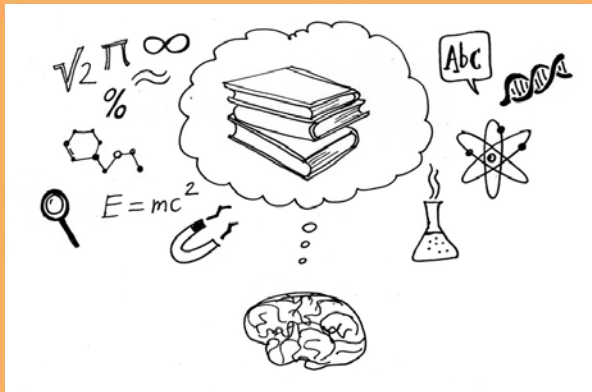

Da li ste se već brinuli o staroj ili bolesnoj osobi?
Navedite primer! Šta ste sve pritom uradili? Kako ste se pritom osećali?

01_1 empatija
01_9 socijalno angažovanje

Sve me interesuje i u stanju sam dosta toga da zapamtim.

Br. W_01

Rad za računarom

Operativni sistem (MS Windows, Android, iOS, macOS)

Obrada teksta (MS Word, OpenWriter, Apple Pages, LaTeX)

Računske radnje u tabelama (MS Excel, OpenCalc, Apple Numbers)

Prezentacije (MS Powerpoint, OpenImpress, Apple Keynote)

Upravljanje bazama podataka (MS Access, OpenBase)

Upravljanje projektima (MS Project, OpenProject)

Pretraživač na webu (MS Internet Explorer, Mozilla Firefox, Safari, Google Chrome)

Personal Information Manager (MS Outlook, Mozilla Thunderbird, Apple iCal)

Statistika i analiza (SPSS, Stata, r, SAS)

Administriranje literature (Endnote, RefWorks, Zotero, Citavi, JabRef)

Obrada slika (Adobe Photoshop, Gimp, IrfanView)

Desktop-Publishing (Adobe InDesign, QuarkXPress)

Program grafike i crtanja (Adobe Illustrator, Coral Draw)

Programski jezici (Java, C, C++, C#, Python, PHP, JavaScript, Visual Basic .NET, Perl, Ruby)

Imate široku opštu kulturu. Imate široko znanje o mnogim temama. Interesujete se za vesti i aktuelne teme. U stanju ste da zapamtite dosta toga.

Za šta ste posebno zainteresovani? Da li često gledate televiziju, da li mnogo čitate, da li mnogo vremena provodite na internetu? Da li ste zainteresovani za mnogo tema? Da li možete i želite sve da zapamtite?

I_06 hobiji
02_13 spremnost za učenje

Jezički ispiti

Test of English as a Foreign Language (TOEFL)

International English Language Testing System (IELTS)

DELTA-DALF-Programm (francuski)

DELE (španski)

HSK (kineski)

Prüfung Deutsche Sprachprüfung für den Hochschulzugang (DSH)

Jezički ispit CELPE-Bras (portugalski)

UNlcert (sa stručno-specifičnim znanjem)

Kartice osećanja i kartice anamneze

Polazeći od opštepoznatog stava da slike govore hiljadu reči, kartice osećanja i kartice anamneze imaju važno mesto u radu s mladima koji su zatvoreni, kod kojih je teško pokrenuti razgovor ukoliko su pomalo uplašeni, ili se ne izražavaju jasno. Slike obezbeđuju jaču vizuelnu komponentu, olakšavaju rad sa ovakvom grupom mladih osoba i obezbeđuju lakše pokretanje razgovora. Ovaj alat posebno je pogodan za rad s mladim osobama i za rad u grupi. Kartice anamneze obuhvataju različite teme koje su značajne za definisanje karijernog puta: želje, porodica, sposobnosti, hobiji, interesovanja, prijatelji, omiljeni predmeti u školi, snage, mane... Teme se mogu proširivati po potrebi.

POSTIGNUĆA

OMILJENI PREDMETI

INTERESOVANJA

Pitanja za skaliranje

Pitanja za skaliranje predstavljaju značajan alat za rad s mladima koji imaju problem s fokusiranjem na cilj i manjkom motivacije za dostizanje cilja koji su zacrtali. Takođe se često koristi u radu sa osobama koje imaju nerealna očekivanja ili nemaju jasnu sliku o tome gde su trenutno u odnosu na ono što žele da postignu. Ovaj alat koristi se u fazi procene i olakšava postavljanje ciljeva rada. Dostupno je više skala koje se mogu koristiti u radu: skala napretka, skala koristi i skala kompetencija; može se raditi s jednom ili s više skala istovremeno. Važno je da se izbere tema/oblast u kojoj mlada osoba želi da ostvari napredak.

Pitanja za skaliranje

- 1. Izaberite temu u kojoj želite da ostvarite napredak, npr. izbor zanimanja, traženje posla, određena postignuća, ponašanje.**
- 2. Gde se sada nalazite na skali napretka od 1 do 10?**
 - a) Označite poziciju.
 - b) Šta znače 1 odnosno 10 za Vašu temu na skali?
 - c) Šta već postoji, čega na 1 nije bilo?
- 3. Obratite pažnju na sve postojeće snage koje usmeravaju ka napretku i u kratkim crtama zapišite:**
 - a) Šta ste tačno ostvarili?
 - b) Kako ste to ostvarili?
 - c) Koji uticaji su bili važni i od pomoći?
- 4. Dokle želite da stignete na skali? Obeležite poziciju.**
 - a) Šta je razlika u odnosu na danas?
 - b) Šta ćete tada drugačije raditi?
 - c) Kakve će biti posledice?
- 6. Kojim svetlim primerima ste se približili Vašem cilju? Za svaki primer označite po tačku.**
 - a) Kako ste to uspešili?
- 7. Kada se popnete za lestvicu više na svojoj skali, po kom napretku ćete to primetiti?**
 - a) Šta ćete tada raditi, što danas još ne radite?
 - b) Po čemu će drugi primetiti prve naznake Vašeg uspeha?

MOGUĆE SKALE

Skala napretka

Gde se nalazite sa svojim planom između 1 (imao prve ideje) i 10 (prevazišao nadržanija nadanja)?

Skala koristi

Koliko je korisno ono što upravo radimo na skali između 1 (čisto gubljenje vremena) i 10 (kad sam to doživeo)?

Skala kompetencija

Koliko ste kompetentni između 1 (težak početnik) i 10 (trebalo bi film o meni da snime)?

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	Beleške
1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	
1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	

Procena zanimanja

Tabela koja služi za procenu zanimanja omogućava kreativno i sistematično istraživanje i procenjivanje pojedinih zanimanja za koje je osoba zainteresovana. Pogodna je za rad s mladima koji znaju čime bi želeli da se bave, ali su im potrebne dodatne informacije ili se dvoume između više opcija. Poređenje zanimanja na osnovu datih kriterijuma pomaže osobi da dobije jasniju sliku o svakom zanimanju i na taj način lakše donese odluku kojim zanimanjem bi se bavila.

Procena zanimanja

	ZANIMANJE 1	ZANIMANJE 2	ZANIMANJE 3	ZANIMANJE 4
POSLOVI				
PREDNOSTI				
NEDOSTACI				
PREDUSLOVI				

	ZANIMANJE 1	ZANIMANJE 2	ZANIMANJE 3	ZANIMANJE 4
ŠTA DRUGI MISLE				
BODOVI SIMPATIJE (1-10)				
RANG				

Stručne osobe u oblasti KViS-a poseduju brojne radne kompetencije u okviru 11 različitih oblasti. Postojeći profil kompetencija razvijen je u više koraka zajedno s karijernim praktičarima iz karijernih centara u regionima gde se sprovodi projekat Znanjem do posla. Osim toga, radne kompetencije svrstane su u kriterijume za procenu na osnovu kojih se može proveriti nivo ispunjenosti zahteva. Ovaj kvalifikacioni profil istovremeno služi i za definisanje lične pozicije aktivnih karijernih praktičara, za kontrolu kvaliteta njihovog rada i formulisanje ličnih potreba za usavršavanjem. Liste kompetencija takođe predstavljaju vid smernica za formulisanje profila radnih mesta, zahteva i smernica za buduće usavršavanje praktičara i stručnjaka u ovoj oblasti.

LISTA KOMPETENCIJA	RADNE KOMPETENCIJE
<p>1. SAVETOVANJE</p> <p>Karijerno savetovanje je proces kroz koji klijent rešava neku dilemu ili stiče dodatni uvid u svet obrazovanja, mogućnosti zapošljavanja i ličnog i profesionalnog razvoja. Taj proces najčešće se odvija kroz razgovor u kome savetnik i klijent učestvuju ravnopravno.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • razjašnjavanje klijentovog pitanja; • definisanje ciljeva • sklapanje sporazuma – dogovora; • pružanje dogovorene usluge; • kontinuirana provera procesa.
<p>2. VOĐENJE SAVETODAVNOG RAZGOVORA</p> <p>Vremenski određen susret savetnika i klijenta. Počinje procenom potreba klijenta, definisanjem ciljeva razgovora i strategija za njihovo ostvarivanje. Strategije se primenjuju u centralnom delu procesa, a u završnom delu se procenjuju efekti razgovora.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • utvrditi obim raspoloživih informacija i ustanoviti faze savetodavnog procesa; • realizacija razgovora; • izrada rezimea; • odrediti koje korake treba preduzeti; • vođenje dosjea.
<p>3. DIJAGNOSTIKOVANJE</p> <p>Procena ličnih sposobnosti, kompetencija i drugih aspekata funkcionisanja klijenta koji su značajni za njegov profesionalni razvoj i zapošljavanje. Sprovodi se u inicijalnoj fazi savetovanja i podrazumeva upotrebu različitih tehnika, testova, intervjuva, skala procene i drugih alata.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • određivanje dimenzija koje treba ispitati; • selekcija adekvatnih kriterijuma za procenu; • obezbeđivanje optimalnih uslova za postavljanje pouzdane dijagnostike; • analiza i interpretacija rezultata; • predstavljanje rezultata (na način prilagođen klijentu); • integrisanje rezultata u savetodavni proces.
<p>4. INFORMISANJE</p> <p>Proces prikupljanja, obrade i razmene informacija koje su značajne za klijenta i poslodavca, a odnose se na profesionalni razvoj i zapošljavanje. Informisanje se oslanja na različite izvore i podrazumeva različite kanale informisanja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • razjašnjavanje potreba za informisanjem; • traženje i korišćenje adekvatnih izvora informacija; • selekcija i prenošenje informacija uz uvažavanje specifičnih potreba klijenta; • obezbediti da se informacije integrišu u ukupan proces.
<p>5. POSREDOVANJE</p> <p>Postupak povezivanja i zastupanja klijenata i poslodavaca u cilju ostvarivanja njihovog najboljeg interesa. Sprovođenjem ovog postupka usklađuju se potrebe i ciljevi poslodavaca s kompetencijama i potrebama klijenata.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • identifikacija mesta za praksu/obuku/radnih mesta; • utvrđivanje odgovarajućih profila kandidata; • izrada individualnih lista; • upućivanje na određene adrese/ posredovanje u ostvarivanju kontakata; • aktivna podrška u skladu s potrebama kroz individualnu pripremu za prijavljivanje; • razgovor.
<p>6. MODERIRANJE GRUPNIH SKUPOVA</p> <p>Usmeravanje toka razgovora i interakcije učesnika grupne aktivnosti, uz pomoć određenih alata, u skladu s prethodno definisanim ciljevima skupova.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • razjašnjavanje potreba učesnika; • određivanje sadržaja; • primena adekvatnih tehnika intervencije; • praćenje procesa uz uvažavanje grupne dinamike; • integrisanje rezultata u projekte pojedinih učesnika.

<p>7. MENTORSTVO</p> <p>Praćenje, podrška i preduzimanje korektivnih akcija u aktivnostima klijenta prema unapred izrađenom individualnom karijernom planu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • procena aktuelnog stanja; • definisanje strategija podrške; • izrada individualnog karijernog plana/plana zapošljavanja; • izrada plana postupanja; • procesno usmereno praćenje klijenta i podrška klijentu; • procena napretka.
<p>8. ZASTUPANJE KVIS-A U JAVNOSTI</p> <p>Kontinuirani proces komunikacije s ciljnom i opštom populacijom u svrhu prenosa relevantnih informacija o dostupnim uslugama i ostvarenim rezultatima u oblasti KViS-a, i njihov značaj za povećanje zapošljivosti i zaposlenosti, putem kanala masovne komunikacije.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ostati u toku sa specifičnim temama KViS-a; • izabrati strategiju, sadržaj i formu komunikacije; • dostaviti informacije; • proveriti efekat komunikacije.
<p>9. RAD U MREŽAMA</p> <p>Uspostavljanje i održavanje efikasnih i funkcionalnih međusektorskih odnosa u cilju doprinosa opštem kvalitetu KViS-a.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • saznati ko su osobe za kontakt; • uspostaviti kontakt i odrediti vid saradnje; • razvijanje efikasne saradnje; • provera kvaliteta saradnje.
<p>10. OBEZBEĐENJE KVALITETA</p> <p>Kontinuirani proces provere i unapređenja kvaliteta rada.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • redovno sagledavanje definisanih mernih veličina; • prikupljanje podataka; • analiza, interpretacija i razgovor o rezultatima; • provera efekata sprovedenih mera.
<p>11. SOCIJALNE I LIČNE KOMPETENCIJE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • samoevaluacija; • usavršavanje; • ažuriranje stručnog znanja; • zadržati ličnu ravnotežu; • pokazati fleksibilnost i sposobnost prilagođavanja; • izgradnja odnosa; • stvaranje odnosa poverenja; • prilagođavanje ciljnoj publici; • usmeravanje ka potrebama klijenta; • savladavanje stresa i konflikta; • definisanje prioriteta; • upravljanje vremenom; • poštovanje profesionalnog kodeksa; • inicijativa i kreativnost; • sposobnost komunikacije.

2.4 Rezultati i pogled unapred

Broj mladih koji su prošli usluge KViS-a: individualno, grupno karijerno vođenje i savetovanje, obuke za sticanje mekih veština (pisanje CV-ja, intervju s poslodavcem, traženje posla), karijerne info sesije, podrška za aktivno traženje posla, posredovanje pri obučavanju.	8.760
Broj praktikanata koji su prošli obuke na radnom mestu	1.167
Broj praktikanata koji su se zaposlili	Više od 60%
Broj obučanih karijernih praktičara	16 karijernih praktičara

UTICAJ

Partnerske organizacije u pilot regionima su uspele da se sa svojim uslugama uspešno pozicioniraju prema lokalnoj zajednici, poslodavcima u privatnom i javnom sektoru, školama, kao i prema mladima i njihovom socijalnom okruženju. Postali su vidljivi i prepoznati u svojoj lokalnoj zajednici kao značajni pružalac usluga KViS-a, koji pružaju sveobuhvatne i kontinuirane usluge, sa snažnim fokusom na individualne potrebe, usluge koje odgovaraju na potrebe mladih i koje su otvorene i dostupne za sve mlade.

Faktori uspešnosti su:

- Transparentna saradnja sa uključenim institucionalnim partnerima (loklana samouprava, kompanije, poslodavci, škole).
- Uključivanje partnera u strateško planiranje;
- Kordinacija postojećih usluga i pružaoca usluga;
- Razvoj novih, komplementarnih usluga KViS-a u Karijernim centrima.
- Obezbeđenje kvaliteta.
- Zadovoljstvo korisnika/mladih.

"U modernom poslovnom svetu, gde se potreba za zanimanjima menja neverovatnom brzinom a godišnje nastaje veliki broj novih zanimanja, kada mladi odlučuju o tome da li da poslušaju razum ili srce u izboru profesije, karijerno vođenje i savetovanje predstavlja prirodan odgovor na njihove dileme".

Tijana Stefanović, karijerni praktičar, Omladinski Savet, Kruševac

"Karijernim vođenjem i savetovanjem želimo da podstaknemo srednjoškolce, ali i osnovnoškolce da na vreme počnu da promišljaju o vaznoj i ne lakoj odluci o budućem životnom pozivu. Takođe, treba im pokazati da ih neko razume, i da smo tu da im olakšamo i pomognemo u donošenju tako teške životne odluke. Mi se trudimo da budemo fleksibilni i prilagodimo se njihovim potrebama, što oni itekako prepoznaju i cene".

Mira Zlatkov, karijerni praktičar, Job info centar, Pirot

"Radionica karijernog vođenja me je podstakla da razmislim o tome šta u stvari želim i koji su moji dačji koraci."

Učenik srednje škole, Pirot

"Karijerno savetovanje mi je pomoglo da odlučim čime želim da se bavim. Nadam se da ćete još puno mladih izvesti na pravi put";

Učenica srednje škole, Kruševac

"Obuka intervju za posao/intervju sa poslodavcem i individualno karijerno savetovanje mi je pomoglo da se bolje pripremim za obuku, da se bolje predstavim i da razumem sve svoje obaveze, sada imam više samopouzdanja."

WBL praktikant, Novi Pazar

CILJEVI:

- Institucionalizacija karijernih centara, održivo finansiranje i unapređenje rada;
- Dalji razvoj kataloga standardizovanih i kvalitetnih usluga KViS-a za mlade i za druge aktere na tržištu rada: **karijerno informisanje, rano prepoznavanje karijernih mogućnosti, usluge povezivanja, platforma za povezivanje ponude i potražnje, posredovanje u zapošljavanju, procena kompetencija.**
- Razvoj kompetencija karijernih praktičara;
- Intenziviranje znanja i transfera inovacija na nacionalnom nivou s fokusom na osnove uspostavljene u EU;
- Razvoj akreditovanog programa obuke za karijerne praktičare.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**

